



Fra Centralafrika. Hvad de Indfødte tror og tænker.

Geografisk Tidsskrift, Bind 23 (1915)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0023-PDF/gto_0023_68983.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68983>

pdf genereret den : 22/5-2008

dinavien og Tyskland findes i begge Atlassets Hovedgrupper, og, som vi ovenfor saa, svarer den til Forskellen i Stoftæthedens Fordeling.

Efter alt dette maa vi fastslaa, at Ptolemaios har gjort en udtrykkelig Forskel mellem Skandinaviens og Tysklands. Troligt nok har Adskillelsen været et af hans egne vilkaarlige Paafund, i Smag

med den stiliserede Gruppering af Øerne omkring den kimbriske Halvø. Men dens Tilstedeværelse lader sig ialtfald ikke bortdisputere, og den danner en smuk klassisk Baggrund for vort Fædrelands Kontinuitet, der fra Skjoldungskongerne i Beovulfs-Kvadet lader sig følge ned i Tiden gennem fulde halvandet tusend Aar.

Fra Centralafrika.

Hvad de Indfødte tror og tænker.

Af

V. Willemoës d'Obry, Hydrographe en chef i Belgisk Congo.

Med den Logik, der er grundet udelukkende paa Selvsyn, tror de sorte fuldstændig oprigtig paa een Ting: Døden. For det levende Menneske er dette det eneste, der ufravigelig skal og maa hævdes.

Al anden Tro er hos dem vage Forestillinger om onde Aander. Man beder ikke — man truer. Den tydeligste Form herfor er den, man træffer i Nedre- og Mellem-Congo, paa den højre (nordre) Flodbred, hvor de Indfødte gennem deres Præster — Fetisschøerne — slaar Søm ind gennem Gudebillederne, indtil der viser sig et Resultat af Aaraabningen eller Truslen.

Paa gode Aander tror man ikke; dem er der ikke Brug for.

Der kan saaledes egentlig ikke være Tale om nogen Religion, nogen Gudsdyrkelse, udover hvad der er bleven hængende hos de indfødte af meget vage Forestillinger om Kristendommen eller Muhammedanismens Principper.

Overtroen derimod eksisterer overalt og hos alle de indfødte, og det er ret interessant at se, i hvor mange Tilfælde Formerne for Overtroen og endog enkelte Ceremonier ligner dem, man træffer den Dag i Dag hos de vilde Stammer paa Stillehavssøerne og i Avstralien.

Af de tidligere, ofte grufulde Ceremonier, er adskillige sikkert i Tidernes Løb gaaet over til at blive ren og skær Underholdning, en Slags Selskabsleg eller Stammens Ceremonier.

Der skal selvfølgelig til en Ceremoni eller en

Fest en ydre Anledning. Nymaane og Fuldmaane er Festsdage eller rettere Festnætter; da danser de indfødte.

Barnefødsler giver ikke Anledning til særlige Ceremonier.

Bryllupsfester er almindelige, men er dog nærmest at betragte som Lidkøb paa vel afsluttet Handel. Med Hensyn til Festmaaltid og Festtaler er der stor Lighed med de Bryllupsfester, man endnu kan træffe adskillige Steder i Evropa.

Begravelse er det eneste, der virkelig giver Anledning til oprindelige »indfødte« Ceremonier, altid sære — ofte vilde og grufulde ved de dermed følgende Menneskeofringer. Disse Ofringer, der tidligere var en Regel, kan dog nu betragtes som udryddede.

Kvinder med deres nyfødte Børn lemlæstedes og kastedes i Graven til den afdøde Høvding hos Stammer paa højre Flodbred Øst for Ubangifloden. Slaver halshuggedes og opædtes eller lemlæstedes og kastedes levende i Graven.

Og paa Graven lægges den afdødes Stol, Gryder og Spiseredskaber forsaavidt saadanne eksisterer.

I Nedre-Congo har jeg set Grave — Fyrste-Grave, som man pretentiøst kaldte dem efter de første Opdagers Beretninger — dækkede med Skulpturer i Ler, der viste den afdøde Høvdinges Liv og Gerninger. De fleste Arbejder var i haut-relief og fremstillede — med en forbløffende Usnærpethed, der nok kunde faa en Bølle til at rødme —

den afdødes Forhold til hans Hustruer, samt hans Egenskaber som Jæger, Bueskytte, Kriger og Dommer.

I en Del af Nedre og Mellem-Congo krumsluttes Liget, inden det bliver koldt, og formes som en Bylt, der hænges op til Røgning. Denne varer i 4—6 Uger og ledsages af Æde- og Drikkegilder. Saa vikles den røgede Høvding ind i Hundrede af Lag af Bomuldsløj og Maatter, og det hele danner en Menneskeskikkelse i overnaturlig Størrelse — 4—5 Meter — i hvis Mave den afdøde hviler.

Denne Skikkelse stilles oprejst i Graven.

I visse Egne ved den øvre Lubitashiflod »be-graves« de afdøde i Træerne. Liget svøbes i Maatter og henlægges paa de stærkeste Grene. — En saadan Begravelsesplads virker ganske ejendommeligt; den betrædes af de Indfødte kun, naar et Lig skal anbringes.

Denne Skik kan have sin oprindelige Grund i Hyæners og Sjakalers Talrigheid og i den stenede Jordbund, samt i de Indfødtes medfødte Dovenskab.

Alle disse Begravelsesmaader viser i Virkeligheden kun de Indfødtes Respekt for Døden. Til Trods for, hvad enkelte Rejsende beretter, har jeg aldrig hos de Indfødte, der ikke allerede var direkte paavirkede af Muhammedanismen eller af Kristendommen, truffet paa nogen Forestilling om en u dødelig Sjæl.

Idéerne om Døden er nærmest grundet paa Tanken om den fuldstændige Tilintetgørelse, maaske med en meget vag Forestilling om, at Øjets Lys bevares eller genopstaar under andre Former.

Dette sidste kan i det mindste udledes af en Hændelse, der indtraf under min første Rejse i Kasai 1904—07.

Det var en klar Nat med mange Stjærneskud.

Jeg sad udenfor mit Telt og ventede paa, at Maanen skulde nærme sig vor Meridian, og bemærkede, at den Neger, der skulde holde Vagt ved Magasinet, og som sad tæt op til Vagtilden, hyppigt tog en Gnist fra Ildstedet og kastede den henad Jorden. Ved at iagttage ham saa jeg, at hver Gnist nøje faldt sammen med eller fulgte umiddelbart paa et Stjærneskud.

At udspørge ham direkte om Grunden til hans Adfærd vilde ikke have ført til noget — højst til et undvigende Svar. De Indfødte udleverer ikke

deres Tro og Tanker til de Hvide paa simpel Anfordring. Jeg begyndte at efterligne ham og bemærkede ligegyldigt:

»Naa — I bærer Jer ogsaa saadan ad?«

»Ja«, svarede han, »ellers blinker de døde Øjne jo paa os«.

Manden var fra Øvre-Congo, ikke fra Kasai-Distriktet. Jeg forsøgte senere gennem min Capita at faa at vide, hvad den sorte egentlig mente med de døde Øjne, og hvorvidt de troede, at Stjærnerne var noget i Retning af en menneskelig Sjæl; men jeg fik ikke noget tilfredsstillende Svar. Sproget lægger jo her mange Hindringer i Vejen.

Dog fik jeg Indtrykket af, at om en udødelig Sjæl kunde der ikke være Tale — i hvert Fald ikke for alle Mennesker. Capitaens Argument var efter hans egen Mening overbevisende: »Og de Mennesker, som bliver ædt af de vilde (han var døbt og sagde altid »vilde« om de Indfødte) — og hvis Øjne ogsaa bliver spist —, kan de maaske have en Sjæl? — Kan maaske en Høne eller Antilope have en Sjæl?«

Det er ikke Troen, men Overtroen — og Handelsinstinktet —, der er Anledning til Massefabrikationen af Amuletter. Enkelte er Universalmidler og minder om visse Sæbe- og Elixirsir-Reklamer — de bevarer imod saa at sige alt: Saar, Mavepine, Død, Ufrugtbarhed og Fjender. De bestaar af Bønner, Spidserne af Antilope- og Gedehorn, Slangehaler, Iguanskind og den yderste Spids af Leopardhaler, hvori der fyldes eller indseses Plantefrø, brændte Hønsøjne og mange andre helbredende Substanser.

Desuden laves der en Mængde Dyrebilleder i Ler — navnlig Slanger og Leopard — som opstilles langs Stien, der fører ind til Landsbyen.

Idéerne er saa uklare, saa forvirrede, at det er umuligt at bringe dem ind under bestemte Kategorier. Dog synes det, at ingen af disse Amuletter eller Skulpturer oprindeligt har haft noget at gøre med en Bøn om at opnaa noget, men kun med et Middel til at undgaa et Onde.

Til Tider falder disse to Tanker jo sammen i Realiteten — men i Idéen er der en væsentlig Forskel, der synes at vise, at Troen eller Overtroen kun beskæftiger sig med onde Aander.

En Kvinde lader lave en Slange for at undgaa at forblive ufrugtbar — ikke for at anraabe om at faa et Barn. Hun lader lave et andet Mærke, der skal hindre en vis anden Kvinde — de sorte

Damer kan ogsaa være Uvenner — i at faa Børn. En hvid, afbarket Pind mærkes med sære Tegn og henlægges paa en Sti; den, der træder paa den, maa dø. Ofret bliver i mange Tilfælde straks syg af Skræk.

Disse Idéer er imidlertid i den senere Tid saa at sige overstemplede af vage Forestillinger om, at man kan opnaa, gennem Bøn og Amuletter, direkte Goder — og det er egentlig det første af Kristen-



Kvindelig Høvding af Mokvanga-Stammen.

dommens Lære, der trænger igennem. Hvis de sorte ikke kan opnaa materielle Goder gennem Kristendommen, saa bryder de sig ikke om at høre paa den.

Til det første af disse Goder hører Adspredelse, Musik, Korsang — alt noget, der for et Øjeblik kan optage og more de Indfødte.

For de kristnede — eller rettere døbte — Negre er Arbejdet en af de Vederstyggeligheder, som Europæernes Herredømme desværre nødvendiggør. For dem er Paradiset kun det Sted, hvor de ikke mere skal slide og slæbe. Selve Religionsdogmet fatter de ikke — det kan man vel heller ikke forlange, saalænge de sorte ser, hvor uenige selv de Hvide er om den rette Religion — og da Muhammedanismen i den Form, den findes i Afrika, til det evige Liv uden Arbejde føjer det eneste, som de Sorte anser for det jordiske Livs Goder: Kvinder

og Mad, saa er ogsaa Muhammedanismen den Lære, der hurtigst og grundigst faar Tag i de Indfødte.

Kristendommens Udbredelse eller rettere Indtrængen blandt de Indfødte er, hvor Talen ikke er om Børn, der har begyndt det bevidste Liv i Nærheden af Missionerne, en fuldstændig Illusion. Der er i Afrika næppe andre end Missionærerne selv, der tror paa den.

Blandte de Sorte er der en Mængde døbt — men der er meget faa Kristne.

Det forfærdelige Jag med at ville civilisere en vild Befolkning i en Haandevending og paa Trods af, hvad Historien lærer os, har hidtil i Centralafrika haft et meget maadeligt Resultat.

Tiden vil vise, om denne Opdragelsesmetode i »Frihed og Tro« faar anden Virkning, end den har haft i Nord-Amerika og Vest-Afrika¹⁾.

Dette: at et Menneske skulde dø frivillig for andre eller lide for andre, fatter de sorte ikke.

Man lider for sig selv. Og man skal dø.

Tanken om et Himmerrige, hvor alle er lige, trænger kun ind i Bevidstheden hos de sorte, der har faaet en halv Civilisation og som delvis har mistet Respekten for de hvide. De tænker med Glæde paa, at de bliver de hvides Ligemænd og ikke mere deres Tjenere.

Jeg overværede for ikke længe siden en Scene mellem en Maskinmester og hans Boy, som han jog af Tjenesten for Tyveri og Sløseri. Og den sorte svarede, idet han gik sin Vej: »Ja — vent Du bare, til vi dør og kommer sammen i Himlen!«

At et Menneske skal være god imod andre Mennesker og endog imod Dyrene, lader de sorte sig vel sige; kun forstaar de det ikke. Den samme Generation, der har set Menneskeslagteri og Menneskeæderi, kan ikke føle saaledes.

Man er god imod sine egne, 3: Folk af samme Stamme; andre kan sulte ihjel, uden at man giver dem af sin Overflod.

En Kvinde, hvis nyfødte Barn dør, giver ikke Die til et andet Barn, hvis Moder er ude af Stand dertil. Barnet dør af Sult.

De hvide Kvinder, der findes i de forskellige Poster i det indre af Congo, har dannet en Forening, hvis Formaal det er at undervise de sorte Mødre i Barnepleje. Dette Arbejde opvejer mange Missioner.

¹⁾ Se Warrington-Watson's Bog om Negerbefolkningen i Sydstatene.

At være god imod Dyrene anses for en Særlighed. Enten er et Dyr svagere end Mennesket, og saa slaar man det; eller det er stærkere, og saa undgaar man det.

Tanken om et Helvede forstaar de sorte bedre; men da de er blottede for enhver Tanke om Selvkritik, saa tænker de sig altid Helvede befolket af »de andre«.

Skriftemaalet betragter de som en simpel Regnskabsopgørelse. Mange »bytter Synder« for bringe Balance i Tingene og for at undgaa at komme i Forlegenhed.

Tyveri skrives ikke altid, fordi det er strafbart.

De sorte har Indtrykket af, at det er lettere at snyde Vorherre end Præsterne.

De kirkelige Ceremonier følger de med Interesse og Spænding. De lærer hurtig Bønner og Remser, Sange og Handlingens Gang. At sige en Bøn i Kor er for dem en Fryd.

Det er »Teater«.

Hvis en Bøn ikke gaar i Opfyldelse, saa er det, fordi andre — deres Uvenner — har »bedt stærkere« om det modsatte. Alt hvad der vedrører de guddommelige Kræfter udmaales med deres egen menneskelige, jordiske, »indfødte« Maalestok.

Blandt Missionærerne er de protestantiske vel nok de mest og bedst ansete hos de sorte — ikke fordi deres Lære om Kristendom er bedre, men simpelthen fordi de er gifte.

Coelibatet, hvad enten det er mere eller mindre strengt overholdt, betragter de som en Unaturlighed.

De katolske Missionærer har imidlertid den numeriske Overvægt, og dertil kommer Ceremonien, der tiltaler de Indfødte.

De sortes Opfattelse af den kristnes Lære er selvfølgelig altid paavirket af de lokale Forhold.

Der er paa samme Tid noget rørende og noget komisk i den Maade, hvorpaa de i deres Forklaringer af Bibelhistorien søger at lokalisere Personer og Forhold.

Under mine Rejser i Kasai i 1904—07 lyttede jeg ofte til de Bibelforklaringer, som min Capita gav Folkene, naar de om Eftermiddagen eller om Aftenen sad i en stor Kres omkring ham.

Negrene har en vidunderlig Hukommelse og et fremragende Imitationstalant. Kose-Kosa, Capitaen, talte snart salvelsesfuldt, snart ivrigt; smaa Kunstpavser med paafølgende Forandring af Tone-

faldet havde en overordentlig Virkning. Af og til foldede han Hænderne og saa op til Himlen.

Og ind i hans Fortælling sneg der sig smaa Bibemærkninger, som skulde gøre alt rigtig tydeligt for de interesserede Tilhørere. Der var mange Kvinder tilstede, og naar han talte om Jesu Lidelser, saa man store, ægte Taarer rinde ned ad de mørkebrune Kinder.

For at give et Begreb om Forklaringens Art, skal jeg kun anføre, at han fortalte, at Romerne (»Lomæna, Bakulenge pelamossi Balabo« — »Romerne, Herrer ligesom Araberne«, dette er Højdepunktet af Betegnelse for Grusomhed), hadede Jesus, fordi han lærte, at de kristne, der var Arbejdere (pela mossi bantu na modimo), kunde blive ligesaa salige som deres Herrer.

Jeg hører ham endnu slutte med et dybt Suk:

»Bola na jaï bou bikala sentili na tula Sesusi na boloko!« (Og derfor hentede de Politiet og lod Jesus sætte i Hullet).

Alt hvad de har af Trosbegreber er saaledes overstemplet af deres egne Idéer, og saaledes lokaliseret, at Handlingen godt kunde have fundet Sted i deres egen Landsby eller i en af de store Poster.

De sorte bander ikke; de kender ikke denne Form for Kraftudtryk, som jo forøvrigt heller ikke kan anses for Bevis paa Magt eller Intelligens.

De Indfødte lærer imidlertid hurtig af deres Kammerater i Posterne at »aflægge Ed« paa det, de siger — gøre det bekendte Snit over Struben, strækker et Par Fingre i Vejret og siger »Sambi!« (Gud).

Hvis de bliver overbeviste — hvad der er sjældent — om at have løjet, sværger de gærne om igen paa det modsatte.

At »sværge tilbage« er iøvrigt ikke noget helt ukendt i Evropa. Jeg erindrer saaledes fra Slutningen af Firserne, da jeg laa i Garnison i Aalborg, at en Thyboer skulde i Krigsforhør. Han fortalte Aftenen forud, at han havde taget sine Forholdsregler for det Tilfælde, at han skulde blive taget i Ed: han havde slaet tre nye Træskosøm i sin højre Støvlehæl, saa han kunde hvile paa dem, naar han skulde »sværge«.

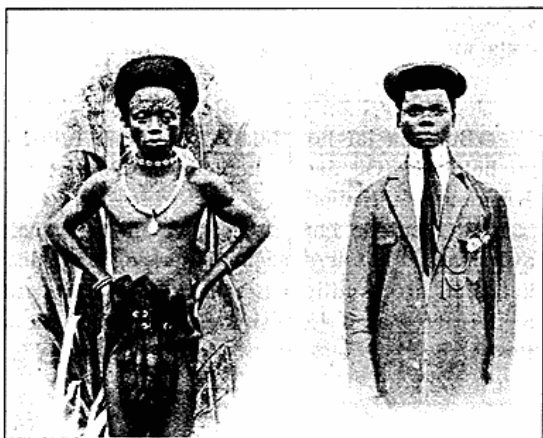
De Indfødte tænker kun godt om sig selv.

Enhver, Mand eller Kvinde, er smuk. De indrømmer maaske, at de ved Hjælp af yderlig Tatovering eller fuldstændigere Garderobe kunde blive endnu smukkere. Men grim er ingen.

Derimod er alle Fjender grimme, selv om de er tatoverede.

Der er enkelte Idéer, som er ret almindelige, ikke alene hos de vilde.

En Mand er som sagt altid smuk. Men han er tillige en god Mand, naar han er tilfreds med den Mad, hans Kone laver.



I. Hvad Klæderne kan gøre.
Begge Billeder forestiller den samme Person.

En Mand er tillige altid klog. Andre kan være mere »snedige« (majèle); men dumme er kun Fjenderne.

Hvis en Mand slaar sin Kone, er han stærk, saalænge hun bliver hos ham; løber hun sin Vej, er han ond.

Hos Polygamerne, der er ret talrige, og hos de indfødte, der som f. Eks. Balubaerne er et oprindeligt Slavefolk, og hvis Høvdinge tidligere holdt Haands- og Halsret over alle Stammers Kvinder, er disse kun en Brugsgenstand, et Tyende, der udfører Hus- og Markarbejde og føder Børn.

Om den rent indre Følelse, der kaldes Kærlighed, er der ikke Tale. Den findes kun mellem Moderen og hendes Barn, men er da ogsaa altid rørende og opofrende.

Manden kan være stolt af sin Kones Afkom; men han er først rigtig tilfreds med det, naar det er Piger. Disse repræsenterer en sikker Arbejds-

og Salgsværdi. Det er nemlig endnu saaledes, at »Medgiften« betales af Brudgommen.

De indfødtes utrykte men respekterede Familieret letter under mange Forhold det ægteskabelige Aag.

Hustruen kan saaledes, hvad der er ret praktisk, leveres tilbage for »skjult Fejl«, saasom Arrigskab, daarlig Madlavning, ikke autoriseret Utroskab, og Ufrugtbarhed.

Enkelte Steder findes der — som ved Lulua — Udlaan Sted; men Pantelaaneren er i de fleste Tilfælde Konens »molundu« (Elsker).

Det er ret ejendommeligt at se, at disse Regler er næsten de samme, som man finder hos Polynesierne og andre vilde Stammer i Stillehavet og Avstralien; det kunde tyde paa, at disse Skikke er et naturligt Led i Samfundets Udvikling.

En Medgift i den Forstand, som man opfatter den i de civiliserede Lande, er i de indfødtes Øjne en saa stor Urimelighed, at den kun kan have een Aarsag.

Jeg blev belært derom af en af mine sorte.

Paa en Rejse blev der i en Landsby, hvor vi overnattede, forelagt mig en Strid angaaende et Medgiftsspørgsmaal. Efter at jeg havde afsagt den efter min Mening salomoniske Dom, der var til alle Parters Tilfredshed, holdt jeg et Foredrag om, at det i Grunden kun var Kvindehandel, og at al Handel med Mennesker var umoralsk (da de sorte har hverken Ord eller Tanker for Begrebet »Moral«, er umoralsk identisk med strafbar).

Dette gjorde dog kun særligt Indtryk paa mine egne Folk, der sagtens følte sig tiltalte af Tanken om at kunde faa en Kone uden Betaling. Om Aftenen kom Capitaen til mig for at spørge mig, om det var rigtigt, hvad jeg havde sagt, eller om det kun var min Mening at ville »trykke Priserne«, for at Folkene kunde faa billige Kvinder.

Jeg udviklede da paany mine Teorier for ham, og som Bevis anførte jeg, at det i Evropa var Brudgommen, der fik Medgiften, og at Tanken derom laa i Forældrenes Ansvar for Datterens Lykke.

Dette sidste Argument var spildt for ham. Han udbød:

»Giver de Penge til? — De Kvinder maa være fæle!«

Jeg opgav saa foreløbig at indvi ham i denne Del af Civilisationens Mysterier.

Hos Monogamerne, der navnlig findes i og

omkring Stationerne og Missionerne, finder man ofte en virkelig Hengivenhed mellem Ægtefolkene. Endnu oftere findes en maaske ikke varig, men virkelig lidenskabelig Kærlighed mellem to, der ikke er gifte med hinanden.

De indfødte Kvinder betragter ikke Ægteskabet som lovgyldigt, saalænge Medgiften ikke er erlagt; de vil betales. Jeg har i min Karavane haft det Tilfælde, at en Kvinde har erklæret ikke at ville blive hos sin Mand efter Ankomsten til Hjemstaven, hvis han ikke betalte »Medgiften«.

Manden nægtede at betale, da han var lovlig viet til hende (borgerligt Ægteskab), og hun forlod ham med deres Barn.

Lovgivningen indeholder Regler for borgerligt Ægteskab og for Skilsmisse, fuldstændig efter evropæiske Regler.

Ægteskabet forstaar de sorte meget vel; men alle de Omstændigheder, der følger med Skilsmisse, og det at de ikke straks kan gifte sig igen, fatter de ikke.

De vil skilles straks, og som Regel kommer de med Giftermaalsattesten og beder Embedsmændene rive den i Stykker. — Dermed, mener de, er Skilsmissen afgjort.

Det er næsten altid Mændene, der vil »giftes paa Papir« — dette at have en evropæisk Attest med Stempel og med deres Navne paa, ligesom bringer dem nærmere til den evropæiske Civilisation.

Børn er altid ægtefødte, selv hos de Indfødte, der ikke kender til borgerlig eller kirkelig Vielse.

Men efter de Indfødtes Love har de ikke to Forældre, men kun een: Moderen.

Dette ser man bedst af Arveretten. I Erkendelsen af, at Manden maaske ikke er Faderen, arver Børnene kun Moderen og omvendt. Det er ens Søkende, der er Universalarving, naar de har samme Moder og denne er død. Faderen kommer ikke i Betragtning.

En Høvdings Efterfølger er Sønnen af Høvdingens Søster, født af samme Moder.

Af Naturen er de Indfødte kyske, Mand som Kvinde. Heri adskiller de sig fra de halvciviliserede sorte, der er overordentlig lærenemme, hvor Talen er om Umoral.

Der er dog Undtagelser fra disse Regler.

Kyskheden kan naturligvis ikke være af samme

Art som i de civiliserede Lande, hvor Paaklædningen spiller en stor Rolle, og hvor den er af en saa ejendommelig Natur, at det kan anses for højst anstændigt at være i meget op- og nedringet Bade- eller Baltoilette, medens det er frygteligt at lade sig se, naar man til denne Paaklædning føjer Benklæder eller Friserkaabe.

De indfødtes Kyskhed ligger i deres Uvidenhed om, at hvad der er naturligt, kan være uanstændigt.

Det maa dog indrømmes, at de er rigelig naturlige.



II. Hvad Klæder kan gøre.
Begge Billederne forestiller den samme Person.

Af de ydre Tegn paa Hengivenhed og Kærlighed, som er kendt Verden over, er Kysset ganske ukendt blandt de rigtig indfødte. Det er indført af Evropæerne.

At Kysset ikke anvendes som Kærtegn vil man forstaa, naar man ser, hvor almindeligt det er, navnlig hos Stammerne langs Floden og i Øvre-Congo, at Overlæben er tatoveret, gennemboret, forsynet med Pinde af Træ eller Elfenben, smaa Patronhylstre, eller som i Ituri, deformede ved Hjælp af en Plade indlagt i Overlæben, der staar vandret ud over Munden.

Det hos os saa ofte besungne poetiske Kærtegn kan selvfølgelig ikke være naturligt, endsiges en Nydelse, naar Læberne med deres Prydelse snarest minder om Pigtraad.

Negrene spekulerer ikke over det, de ser; de opdager intet. Et Lokomotiv, en Motor, en

Dampmaskine, det elektriske Lys, Telefon og Telegraf — alt tages som Kendsgerninger.

Det dybeste Indtryk, jeg har bemærket hos dem, fremkaldtes af Tændstikkerne og af Grammofonen.

Tændstikken var vidunderlig. Den brændte rigtig uden timelang Gnidning. Jeg kunde i enkelte Egne købe en Høne for en Æske Tændstikker.

Musikken i Grammofonen interesserede dem ikke særligt; derimod de menneskelige Stemmer.

Indtil de konstaterede, at Stemmerne skiftede, naar man skiftede Plader; saa var Interessen forbi. Det hele blev blot til en af disse Snurrigheder, som de laver i M'Putu (Evropa)¹⁾.

Af Musikken har de den barnligste Opfattelse, men et ret skarpt Øre for Harmoni.

Naar Grammofonen spillede Slutningstrioen af »Faust«, saa man de sorte Tilskuere veksle Smil og forstaaende Blikke. Og man hørte dem hviske:

»Palabala mingi!« (Der er nok vældigt Slagsmaal.)

Min lille Boy, der havde den samme Opfattelse, kaldte da ogsaa denne Plade for »der hvor han tamper hende«.

¹⁾ Egentlig Forkortelse af Portugal, der i lange Tider har repræsenteret Evropa.

Hvad der er sagt i det foregaaende, gælder de voksne Negre. — Det er ligesom Tankekraften, Interessen, det sunde Omdømme slukkes i Overgangsalderen, hvis man ikke ved Opdragelse kan vedligeholde Ilden.

Børnene er nysgerrige, videbegærlige, opfindsomme.

Ved Umangi har jeg set to 6—8 Aars Knægte, der af Rør og Træværk konstruerede smaa Dampere, som var fuldstændige Efterligninger af de Floddampere, der af og til besøgte Missionen.

Vore Børns Tøndebaand er her erstattet af Træskiver med Krumtapbevægelse, som de har set paa Lokomotiver og Dampskibe.

En Grammofon er en Kasse med Papirtragt, og med et Haandtag der drejes. Og inden i sidder en lille Negerpurk og synger.

Men med Overgangsalderen — der hos de sorte falder i ti—tolv Aars Alderen — slappes Energien og Intelligensen. De bliver ugidelige, hvor der ikke er Tale om Dans eller Pynt, tyvagtige, sanselige, sløve.

Og de vilde anse den, der vilde søge at forklare dem, at Arbejdet er en Velsignelse, for et saare ubegavet Menneske.

Literaturanmeldelser.

Th. Thoroddsen: An Account of the Physical Geography of Iceland with special Reference to the Plant Life. The Botany of Iceland, edited by L. Kolderup Rosenvinge and Eug. Warming, Part I, Nr. 2 (S. 187—343). Published by the aid of the Carlsberg Fund. Copenhagen (J. Frimodt) & London (J. Wheldon & Co.) 1914.

For et Par Aar siden paabegyndtes paa Professor E. Warmings Initiativ Udgivelsen af et stort Værk om Islands Plantevækst. Øjensynlig er det hermed Hensigten at skabe en Række Monografier over den islandske Planteverden paa samme Maade, som vi har faaet det med Hensyn til den færøiske (Botany of the Færøes I—III, 1901—1908).

Paa Grund af den nye Opgaves langt større Omfang kan det forventes, at Udgivelsen vil strække sig over et længere Tidsrum, og Udgiverne har derfor med Rette ment, at det vilde være praktisk at udsende de enkelte Bearbejdelser særskilt, saasnart de foreligger, uden at lade dem vente paa hinanden efter deres Indholds Art. Her kan tilføjes, at det utvivlsomt vilde have været mere praktisk, om der var opgjort en Plan i Forvejen over alle de Emner, der skulde behandles, og om hvert Emne havde faaet sit Nummer i systematisk Orden. Naar saa hvert Hefte havde været særskilt pagineret, vilde hele Værket ved dets Afslutning komme til at foreligge anderledes oversigtligt, end det nu vil blive. En saadan Orden plejer der jo ogsaa at være i mere omfattende Værker af monografisk